

بررسی رابطه استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهر کرمان

محمدرضا غریب زاده کرمانی^۱، نرجس کاظمی زاده کرمانی^۲، محمدمهدی غریب زاده کرمانی^۳

^۱کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی کرمان

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی کرمان

^۳دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه باهنر کرمان

نویسنده مسئول:

محمدرضا غریب زاده کرمانی

مجله علمی پژوهش در علوم انسانی و مطالعات اجتماعی (سال هفتم)

شماره ۲۳ / بهار ۱۴۰۰ / ص ۱۰۵-۱۲۰

چکیده

هدف اساسی از این پژوهش شناخت رابطه استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهر کرمان می باشد. پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهر کرمان به تعداد ۴۵۷۸ نفر بوده است. نمونه این پژوهش با توجه به جدول مورگان ۳۵۱ نفر و از طریق نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب گردیده اند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه مهارت های اجتماعی ایندربیتزن و فوستر (۱۹۹۲) و پرسشنامه محقق ساخته جهت میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون می باشد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده گردید. نتایج نشان داد که بین میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. همچنین بین میزان استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی، کتاب خواندن، مجله و روزنامه خواندن، دیدن تلویزیون ملی، گوش دادن به رادیو و رفتن به سینما و تئاتر با مهارت های اجتماعی دانش آموزان رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد، اما بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (تلگرام، اینستاگرام، واتس آپ و) با مهارت های اجتماعی دانش آموزان رابطه معکوس و معنی داری وجود دارد. بین میزان صرف وقت برای دیدن ماهواره با مهارت های اجتماعی دانش آموزان رابطه معنی داری وجود ندارد.

کلید واژه ها: رسانه های گروهی و تلویزیون، مهارت های اجتماعی، دانش آموزان

مقدمه

مهارت های اجتماعی به عنوان یکی از مهمترین دستاوردهای دوران کودکی شناخته شده اند. هم یاری، جرئت ورزی، خود مهارگری و مسئولیت پذیری، رفتارهای آموخته شده قابل مشاهده ای هستند که فرد را قادر می سازند به طور مؤثری با دیگران تعامل داشته باشد و از واکنش های نامعقول اجتماعی خودداری کند (گرشام و الیوت، ۱۷:۲۰۰۶). مهارت های ارتباطی، فردی، میان فردی، مهارت گروهی، مکانیسم اجتماعی شدن انسان، دیدگاه کنش متقابل نمادی، مهارت ارتباط جهانی، نمونه ای از مهارت های فوق به شمار می رود (سلیمان زاده، ۲۵:۱۳۸۸). از نظر گرشام و الیوت (۱۷:۲۰۰۶) همکاری، مشارکت با دیگران، کمک کردن، آغازگر رابطه بودن، تقاضای کمک کردن، تعریف و تمجید از دیگران، تشکر و قدردانی، نمونه هایی از مهارت های اجتماعی است.

انسان در زندگی اجتماعی و در برخورد با غیر خود نیاز شدیدی به ارتباط دارد و تنها از این طریق است که نیاز های فردی و اجتماعی خود را برآورده می کند. انسان از همان آغاز برای برقراری ارتباط و رساندن پیام خود به دیگران شیوه های گوناگونی را به کار برده است. از اشارات، کلمات و اشاره های رمزی اولیه گرفته تا استفاده از پیشرفته ترین و در عین حال پیچیده ترین وسایل ارتباطی مدرن امروزی از قبیل رسانه ها و وسایل ارتباطی که در طول تاریخ دارای سرعت بسیار کند و ناچیز بوده اند و در عصر حاضر تحول چشمگیری یافته اند. پیام هایی که توسط رسانه ها رد و بدل می شود. در ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، نظامی و فرهنگی و... است. مخاطبان این پیام ها افراد و گروه هایی در سطوح مختلف فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی اند که در ابعاد مختلف زندگی اجتماعی در سراسر جهان پراکنده اند (ین و دیگران، ۱۵:۲۰۱۴).

با توجه به آنچه که ذکر شد هدف تحقیق حاضر بررسی رابطه استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهر کرمان می باشد.

بیان مسئله

نوجوانان و کودکان مهارت های اجتماعی را به آسانی از راه تعامل با پدر و مادر و سایر اعضای خانواده فرا می گیرند. اما برخی کودکان نمی توانند این مهارت ها را فرا گیرند، از این رو ارزیابی مهارت های اجتماعی کودکان و نوجوانان در مراکز آموزشی و مدرسه از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بنابراین مهارت های اجتماعی، یکی از عناصر اجتماعی شدن در کلیه فرهنگ ها و جوامع است و همچنین توانایی ارتباط موثر با دیگران بخش بزرگی از توانایی عملکرد بین فردی را تشکیل می دهد. با این وجود فونتانا (۲۰۰۱) اعتقاد دارد که در آموزش رسمی تلاش جدی برای تجزیه و تحلیل تجارب اجتماعی و بهبود بخشیدن به مهارت های برقراری روابط اجتماعی صورت نگرفته است. از سویی تصویری که افراد از خود دارند، در زندگی شخصی و اجتماعی شان تاثیر بسزایی دارد و به داشتن یک دیدگاه سالم و حس ارزشمند نسبت به خود، همچنین احساس رضایت بیش تر از زندگی شخصی، و تعیین اهداف واقع بینانه کمک بسزایی می کند (امیری، ۱۳۸۶: ۱۰۸). یکی از عوامل مهم که می تواند در افزایش مهارت های اجتماعی موثر باشد، رسانه های گروهی و تلویزیون است.

رسانه های گروهی و تلویزیون (رادیو، تلویزیون، مجله، روزنامه و اینترنت) در جامعه امروز نقش اساسی بازی می کنند. این رسانه ها ابزارهایی هستند که از طریق آنها اطلاعات، مفاهیم و ایده ها به مخاطبان خاص و عام منتقل می شود. اطلاع رسانی درباره سلامت از طریق رسانه ها امری است بسیار پیچیده و تخصصی که در زمینه های مختلف قابل بررسی می باشد. مخاطبان این ابزار افراد متنوع در سنین مختلف از کودک تا بزرگسال و میانسال می باشد (قاسمی، ۱۳۸۹: ۷۹).

در میان اقشار جامعه، قشر کودک و نوجوان تحت تأثیر شدید رسانه ها، به ویژه تلویزیون، هستند و این امر از دو جهت قابل توجه است: نخست اینکه در زمانی وسایل ارتباط جمعی با انسان های بزرگ و بالغ برخورد می کنند که آنان دارای ذهنی پرداخته و ساخته شده هستند. از این رو، پیام ها کمتر می توانند در آن ها رسوخ کنند؛ زیرا شخص از ساز و کارهای دفاعی خاص خود برخوردار است. اما این امر در مورد کودکان مصداق ندارد؛ ذهن کودک و نوجوان، ساده و فاقد شبکه به هم پیوسته متشکل از اندیشه ها و باورهاست. هنوز ذهن کودک رموز تحلیل عقاید، سنجش و سپس پذیرش یا طرد منطقی آنان را باز نیافته است. بدین روی، کودکان و نوجوانان بدون هیچ پناه یا حفاظی در برابر وسایل ارتباط جمعی قرار می گیرند و سخت تأثیر می پذیرند (روغنی ها، ۲۲:۱۳۸۶).

دوم اینکه بنابر تأکید انسان شناسان و دانشمندان علوم اجتماعی، شخصیت افراد غالباً در سنین ۳ تا ۱۲ سالگی شکل گرفته، سپس در محیط اجتماعی بروز و ظهور می کند (روغنی ها، ۱۳۸۶). بنابراین با وجود انواع ابزارهای ارتباطی، تبلیغی و رسانه ای مانند رادیو، تلویزیون، مطبوعات (روزنامه ها و مجلات)، کتاب، تئاتر و سینما، ماهواره و هم اکنون اینترنت، مردم همواره به دنبال رسانه های امن و با کیفیت برتر و فراگیر هستند و آن دسته از رسانه هایی را که از لحاظ عملکرد، دارای ویژگی های زیر باشند مورد توجه قرار می دهند (روغنی ها، ۲۲:۱۳۸۶).

چنانچه گفته شد تمام سعی و تلاش رسانه های گروهی و تلویزیون، رسیدن به اهداف و مقاصدی است که در عین حال هر کدام به نحوی دارای رنگ و صبغه تربیتی هستند؛ زیرا این رسانه ها در اموری نظیر شخصیت افراد در ابعاد مختلف، ایجاد ارتباط بین افراد جامعه، کمک به افراد جامعه، کمک به افراد در فرآیند سازگاری با جهان متغیر پیرامون و... دخالت دارند. چرا که به نظر می رسد نظام تعلیم و تربیت بیش از هر زمان دیگری نیاز به تغییرات اساسی و بنیادین دارد. لذا با توجه به تغییر نوع نگرش مخاطبین امر تعلیم و تربیت، خواسته ها و انگیزه های ایشان برای دستیابی به اهداف و آمال، این تغییرات ناگزیر با گذشت زمان خود نمایی خواهد کرد (قنبری گله، ۱۳۹۵: ۸).

از طرف دیگر با وجود اندیشه ها و هجده های فرهنگی مختلف که از سوی رسانه های غالب جهان بی محابا به حیطه ی آموزش و تربیت هجوم می آورد، به نظر می رسد، باید از همین رسانه ها در جهت تحکیم بنیان های تعلیم و تربیت استفاده کرد تا مهارت های پذیرش حقایق و اتخاذ تصمیمات اجتماعی و خانوادگی معقول و بهنگام را در تفکر و فضای حقیقی جامعه نهادینه ساخت تا با ارتقاء سطح فکری و فرهنگی خانواده ها، معضلات و مشکلات ناشی از تأثیرات سوء رسانه ها به حداقل رسیده و رفتارها و هنجارهای مثبت بالقوه به فعالیت نزدیک شود و بی شک این امر تنها پوشش کافی اطلاعات و دوری از یک جانبه نگری و تعمیق روش های نوین سالم و کاربردی، استفاده از رسانه ها در امر تعلیم و تربیت میسر خواهد بود.

تا کنون تحقیقات قابل توجهی در زمینه رسانه های گروهی و تلویزیون صورت گرفته، لیکن رابطه رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی به ندرت در تحقیقاتی بررسی شده است، لذا تحقیق حاضر در پی پاسخگویی به این سوال است که آیا بین استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان متوسطه دوره اول رابطه وجود دارد؟

پیشینه تحقیق

مهارت های اجتماعی، رفتارهایی هستند که فرد را قادر به تعامل مؤثر و اجتناب از پاسخ های نامطلوب نموده و بیانگر سلامت رفتاری و اجتماعی افراد هستند. این مهارت ها ریشه در بسترهای فرهنگی و اجتماعی داشته و شامل رفتارهایی نظیر پیش قدم شدن در برقراری روابط جدید، تقاضای کمک نمودن و پیشنهاد برای کمک به دیگران است. در کل می توان گفت مهارت های اجتماعی مهارت هایی هستند که موانع روابط اجتماعی مثبت و عملکرد اجتماعی آموخته شده را برطرف می کنند و می توانند به عملکرد مؤثر و مفید کمک کنند. در این تحقیق از نظریه مهارت های اجتماعی ایندربیتزن و فوستر (۱۹۹۲) که دارای دو مولفه رفتارهای مثبت و منفی است، استفاده شده است.

رسانه های ارتباط جمعی نظیر چاپ، خط، کتاب، مطبوعات، تلفن، رادیو، تئاتر، تلویزیون، سینما، اینترنت و ماهواره مولود و محصول اندیشه انسان هستند. از این رو منبع از جامعه و متأثر از آن هستند و بر گردونه ارتباطات تأثیر شگرفی بجای می گذارند. این وسایل بر خلاف انتظار، پدیده هائی خنثی نیستند، خود عصری نو پدید می آورند و بر تمامی ارکان جامعه مؤثرند. مظهر ارتقای تکنولوژیک انسانند. و بیشترین تأثیر فرهنگی را بر جامعه می گذارند و در آستانه ورود جامعه به هزاره سوم میلادی، پرتاب جوامع را بسوی آینده موجب گردیده اند. این وسایل در پیدایی عادات تازه، تکوین فرهنگ جهانی، تغییر در رفتار و خلق و خوی انسانها و بالاخره در کوچک تر شدن کره زمین و همسایه شدن ملل مختلف با یکدیگر نقش موثری دارند و به گفته «مارشل مک لوهان» در تبدیل جهان به دهکده جهانی سهمی شگرف به عهده دارند (عظیمی و دیگران، ۱۳۸۳: ۸).

یافته های تحقیق آقایی و دیگران (۱۳۹۵) نشان داد که رسانه های گروهی و تلویزیون بر الگو پذیری رفتارها و مهارت های اجتماعی و اخلاقی دانش آموزان پسر تأثیر دارد. یافته های استرنبرگ (۲۰۱۴) نشان داد که عوامل تأثیر گذار بر مهارت های اجتماعی دانش آموزان عبارتند از: دانش معلمان، نمایش فیلم و رسانه های گروهی و تلویزیون. نتایج تحقیق ملک احمدی و بهراد (۱۳۹۱) نشان داد که رسانه های جمعی بر مهارت های ارتباطی دانشجویان تأثیر گذار است.

کریمی و قویمی (۱۳۹۶)، تحقیقی تحت عنوان نقش رسانه جمعی (تلویزیون) در آموزش مذهبی کودکان (مطالعه موردی: دانش آموزان ۸-۱۲ سال منطقه ۷ آموزش و پرورش استان تهران) انجام داد. نتایج نشان داد آموزش مستقیم از تلویزیون در امر یادگیری مؤثر است، آموزش و پرورش با رسانه تلویزیون در ارتباط است، و تلویزیون به عنوان یک وسیله آموزش غیر رسمی جایگاه ویژه ای دارد.

هدف از تحقیق منظوری و دیگران (۱۳۹۵)، بررسی پیامد های ناشی از تماشای تلویزیون و اینکه رسانه ها چگونه و چطور بر وضعیت تحصیلی دانش آموزان از لحاظ انگیزشی و از لحاظ ارتقاء سطح کیفی و کمی آموزشی و تحصیلی تأثیر می گذارد می باشد. جامعه آماری پژوهش تمامی دانش آموزان دوره متوسطه شهر تهران به تعداد ۳۸۲۰۰ نفر از این تعداد ۳۸۴ نفر طبق جدول مورگان به عنوان نمونه در نظر گرفته شده اند. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته، که روائی آن توسط متخصصان تأیید شد و برای پایایی آن پرسشنامه میان ۳۰ نفر با ضریب الفای کربنباخ ۰.۸۱ مورد تأیید قرار گرفت. تحلیل آماری بوسیله آزمون تحلیل واریانس یک طرفه و آزمون انجام شد و نتایج بدست آمده نشان داد رسانه های گروهی و تلویزیون ۴۱ درصد باعث بی انگیزگی و در ۵۰ درصد بی تأثیر و در ۷ درصد باعث انگیزه تحصیلی شده

است اما نتایج نشان داد، انگیزه تحصیلی ای که از طریق رسانه ها بدست می آید، رابطه ای با وضعیت تحصیلی ندارد. در نهایت مشخص شد که بین تماشای تلویزیون و وضعیت تحصیلی رابطه معنا داری با ضریب اطمینان ۹۵٪ با سطح معنا داری (۰.۱۱) ارتباط منفی معنا داری وجود دارد به این ترتیب که با افزایش مدت تماشای تلویزیون وضعیت تحصیلی بدتر میشود همچنین مطالعه بر وضعیت تحصیلی تأثیر دارد. در مطالعه بیدی (۱۳۹۵) با هدف " بررسی و تحلیل ارتباط اعتیاد به اینترنت با افسردگی، مهارت اجتماعی و عزت نفس " که ۱۲۰ نفر از کاربران کافی نت های دویی، از ملیت های مختلف، شامل مرد و زن، حداقل ۱۸ سال سن و مسلط به زبان انگلیسی، انتخاب شدند یافته های حاصل از پژوهش ضرایب مسیر نشان دادند افسردگی، مهارت اجتماعی و عزت نفس به طور معناداری، اعتیاد به اینترنت را پیش بینی می کنند.

مرادی و دیگران (۱۳۹۳)، به سنجش رابطه بین استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون و مسوولیت پذیری جوانان شهر کرمانشاه پرداخت. روش تحقیق در این پژوهش پیمایش و ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه می باشد. جامعه آماری مورد مطالعه؛ جوانان شهر کرمانشاه می باشند که تعداد آنها برابر ۳۶۰۴۵۰ نفر است. تعداد ۴۰۰ نفر به شیوه تصادفی ساده برای مطالعه انتخاب شدند. داده های گردآوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند. از روایی صوری برای ارزیابی گویه ها و آلفای کرونباخ برای پایایی استفاده شد. نتایج همبستگی نشان می دهد که بین میزان استفاده از رسانه ها (چاپی و الکترونیکی) و مسوولیت پذیری جوانان ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نشان می دهد که رسانه های الکترونیکی نسبت به رسانه های چاپی می تواند پیش بینی کننده قوی تری برای مسوولیت اجتماعی جوانان باشد. رسانه ها در آگاهی ساختن جوانان به وظایف و تعهداتشان نقش اساسی به عهده دارند تا جایی که باعث تغییر در نگرش های جوانان نسبت به تعهدات و وظایف شان شده است؛ همچنین نتایج این پژوهش نشان دهنده ارتباط معنادار بین دو سازه استفاده از رسانه ها و مسوولیت پذیری جوانان است.

ملک احمدی و بهراد (۱۳۹۱)، تحقیقی تحت عنوان تحلیل نقش رسانه های جمعی بر مهارت های ارتباطی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام داد. آزمون فرضیه ها نشان می دهد بین استفاده از رسانه های جمعی و مهارت های ارتباطی، رابطه وجود دارد. آزمون فرضیه ها مبین رابطه ای میان میزان استفاده از رسانه های جمعی با مهارت های ارتباطی است. افراد استفاده کننده از اینترنت و تلویزیون در سازه مهارت های ارتباطی، نمره بالایی را دریافت کردند. از میان متغیرهای اثرگذار بر مهارت های ارتباطی، به ترتیب، سن، میزان استفاده از رسانه ها، پایگاه اقتصادی - اجتماعی، مقطع تحصیلی، جنس و وضعیت تأهل سهم بیشتری داشتند.

ابراهیم پور (۱۳۸۷)، در تحقیقی به بررسی جایگاه رسانه ملی در الگوی حکمرانی پایداری در ایران پرداخته است بر اساس یافته های این تحقیق بخش دولتی بیشترین دخالت را در امور مختلف جامعه داشته و بخش های رسانه، خصوصی و عمومی در رتبه های بعدی قرار دارد در این میان رسانه ملی بیشترین تعامل را با بخش دولتی و کمترین را در رابطه با بخش عمومی دارد.

نادمی و سعیدی رضوانی (۱۳۸۵) در مورد استفاده از اینترنت و پیامدهای روانی اجتماعی آن با مطالعه بر روی ۲۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد نشان دادند که ۷۷٪ از آنها در معرض اعتیاد اینترنتی با علائمی همچون، اضطراب، احساس تنهایی، افسردگی، کج خلقی و ضعف اعتماد به نفس قرار دارند و در مورد ۱۴٪ نیز وابستگی به اینترنت تأثیر مهمی بر کارکرد آنها داشته است. نتایج این تحقیق همچنین نشان می دهد که بین برون گرا یک و روان نژندی با استفاده از اینترنت رابطه منفی معناداری وجود دارد. از طرف دیگر وابستگی به اینترنت به نحو معنا داری در دانشجویان پسر بیش از دانشجویان دختر است ولی بطور کلی ویژگی های شخصیتی هر دو جنس را دچار مشکل می کند.

مطالعات علوی (۲۰۱۷) با عنوان مطالعه علایم روانپزشکی مربوط به اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه اصفهان نشان می دهد افرادی که بیشتر از اینترنت استفاده می کنند؛ ارتباط کمتری با مادر و دوستان خود دارند. همچنین در این مطالعات مشخص گردید بین استفاده از اینترنت و میزان افسردگی و نحوه ارتباط با پدران تفاوت معنی داری وجود ندارد. مطالعات دیگر نیز نشان داده اند عزت نفس در کاربران معتاد به اینترنت به طور معنی داری نسبت به کسانی که از اینترنت استفاده نمی کنند و یا استفاده در حد معمول دارند، پایین تر است

کراتز و گروند (۲۰۱۶) در مطالعه ای با عنوان "آیا اعتیاد به اینترنت یک اختلال است" دریافتند که استفاده بیشتر از اینترنت و تلفن همراه با پیامد کاهش ارتباطات خانوادگی همراه بوده است و استفاده زیاد از اینترنت برای اهداف ارتباطی نیز با کاهش مقدار چرخه ارتباط اجتماعی، محلی و راه دور همراه خواهد بود. همچنین نتایج این تحقیق که بر روی خانواده ها انجام گرفت نشان داد، افرادی که بیشتر از اینترنت استفاده کرده اند تنهایی آنها افزایش یافته است به علاوه اینکه استفاده از اینترنت با افزایش افسردگی و عقب نشینی از زندگی واقعی عجین بوده است.

میرکرک و همکاران (۲۰۱۶) تحقیقی با عنوان پیش بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس جنسیت و به روش طولی و به مدت یکسال بر روی ۴۴۷ فرد بزرگسال معتاد به اینترنت که ۱۶ ساعت در هفته اینترنت کار می کردند و از یک سال گذشته تاکنون در خانه به اینترنت دسترسی

داشته، انجام دادند. در این تحقیق مشخص شد که تعدادی از آنها در طول یک سال از همسرانشان جدا شده بودند. تعدادی دیگر از این افراد بیشتر از دو بار شغل خود را عوض کرده اند. بیش از نیمی از آنها از آنها دچار افسردگی می باشند. و تعدادی دیگر از آن ها از مشکلات افسردگی رنج می برند. و بیشتر آنها از کمبود اعتماد به نفس رنج می برند. از جمله نتایج این تحقیق وجود رابطه منفی معنادار بین ویژگی شخصیتی از جمله توافق، وجدانی بودن و برونگرایی و اعتیاد به اینترنت بود.

روش تحقیق

تحقیق موجود یک تحقیق توصیفی از نوع همبستگی و همچنین از نوع زمینه یابی است، مطالعه توصیفی آنچه را که هست توصیف و تفسیر می کند و به شرایط یا روابط موجود، عقاید متداول، فرایندهای جاری، آثار مشهود و یا روندهای در حال گسترش توجه دارد و توجه آن به زمان حال است، هر چند غالباً رویدادها و آثار گذشته را نیز که به شرایط موجود مربوط می شوند مورد توجه قرار می دهد. نکته مهم در روش تحقیق همبستگی نیز آن است که این تحقیق هرگز رابطه علت و معلولی را تبیین نمی کند؛ بلکه صرفاً یک رابطه را توصیف می کند (بست، ۱۳۹۱: ۴۶). جامعه آماری در پژوهش حاضر شامل دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهر کرمان می باشد که تعداد آنها بر اساس امار اعلام شده از طرف سازمان آموزش و پرورش شهر کرمان ۴۵۷۸ نفر می باشد. حجم نمونه با توجه به جدول مورگان در این تحقیق ۳۵۱ نفر می باشد و بصورت نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شد. بدین صورت که ابتدا از بین مدارس پسرانه دوره اول متوسطه تعداد ۴ مدرسه به تصادف انتخاب و از هر مدرسه سه کلاس به تصادف انتخاب و پرسشنامه ها بین دانش آموزان کلاسها پخش شد.

جهت گردآوری داده های تحقیق بصورت میدانی، ابتدا از سوی معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد مجوز پژوهش برای آموزش و پرورش ناحیه ۲ کرمان کسب گردید و سپس با مراجعه به مدارس پسرانه دوره اول متوسطه و درخواست همکاری از مدیر مدرسه و در صورت تمایل و قبول درخواست توسط آنها پرسشنامه های پژوهش را بین دانش آموزان چند کلاس توزیع و پس از جمع آوری نمره گذاری شد و مورد تحلیل قرار گرفت.

ابزار پژوهش

الف) پرسشنامه مهارت های اجتماعی

نسخه اصلی این سیاهه داری ۴۰ عبارت است که یک عبارت به دلیل عدم انطباق با فرهنگ ایران حذف شد (عبارت شماره ۲۲). پرسشنامه ی مهارت های اجتماعی ایندربیتزن و فوستر (۱۹۹۲) حاوی ۳۹ عبارت پنج گزینه ای است که آزمودنی پاسخ خود را در مورد هر عبارت در دامنه ای از گزینه های "اصلاً" صدق نمی کند تا همیشه صدق کند" ابزار می نماید. عبارات این پرسشنامه در دو زمینه رفتارهای مثبت و منفی هستند.

اعتبار این سیاهه توسط ایندربیتزن و فوستر (۱۹۹۲) ۰/۹۰ گزارش شده است. روایی همگرایی پرسشنامه مهارت اجتماعی ایندربیتزن و فوستر به شیوه های متفاوت مانند مقایسه آن با اطلاعات ارزیابی خویشتن، ارزیابی همسالان و داده های جامعه سنجی و روایی تشخیص آن به وسیله بررسی همبستگی بین نمرات مهارت های اجتماعی و مطلوبیت اجتماعی، وضعیت اقتصادی - اجتماعی دیگر ابزارهای مداد کاغذی به وسیله ایندربیتزن و فوستر مورد ارزیابی قرار گرفته و نتایج به دست آمده، دلالت بر روایی همگرا و روایی تشخیص قابل قبول این پرسشنامه بوده است (دوران، ۱۳۸۵: ۲۲). پایایی این پرسشنامه را سلیمان زاده (۱۳۸۸) در دانش آموزان متوسطه شهرستان ملکان برای گزاره های مثبت و منفی به ترتیب ۰/۷۱ و ۰/۶۸ گزارش کرده است. برای بخش مثبت این پرسشنامه ضریب پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۱ و ۸۰/۵۱ برای بخش منفی ضریب پایایی ۰/۸۰ و ۸۰/۵۱ به دست آمده است. کورکی (۱۳۹۰) با استفاده از آلفای کرونباخ پایایی این پرسشنامه ۰/۸۴ به دست آورده است. پایایی این پرسشنامه که توسط ایندربیتزن و فوستر طراحی شده است برای سنجش، بخش منفی ۰/۷۲ بوده و ثبات درونی ۰/۸۸ گزارش شده است.

ب) میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون

این پرسشنامه محقق ساخته داری ۸ سوال می باشد که سوالات دارای طیف لیکرت است که آزمودنی پاسخ خود را در مورد هر عبارت در دامنه ای طیف لیکرت ابزار می نماید. سوالات پرسشنامه میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی، شبکه های اجتماعی (تلگرام، اینستاگرام، واتس آپ و...)، خواندن کتاب، خواندن مجله و روزنامه، دیدن تلویزیون ملی،

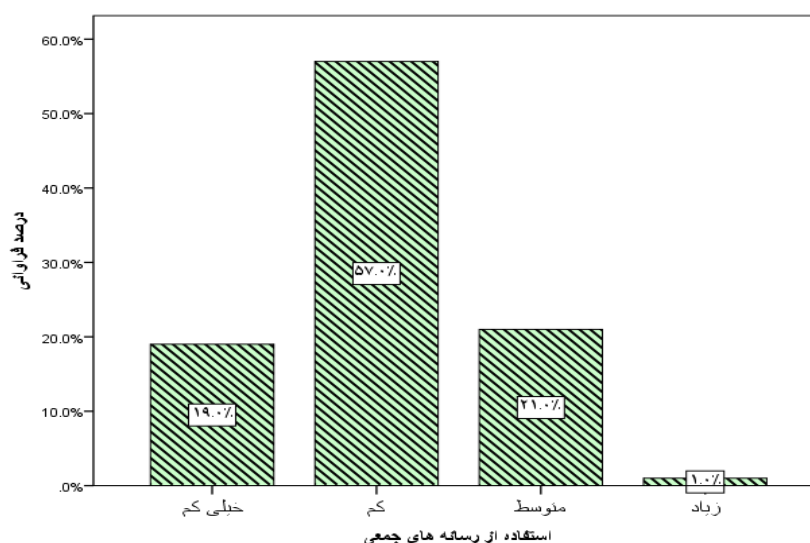
گوش دادن به رادیو، دیدن ماهواره، سینما و تئاتر را می‌سنجد. روایی پرسشنامه با نظر ۵ نفر از اساتید دانشگاه ۰/۸۷ و پایایی آن ۰/۷۵ به دست آمد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شد و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS انجام شد. برای تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. برای بررسی وضعیت متغیرها از آماره‌های توصیفی شامل جداول فراوانی نمودارهای ستونی و شاخصهای پراکندگی شامل میانگین، انحراف معیار، چولگی، کشیدگی و دامنه نمرات استفاده شد.

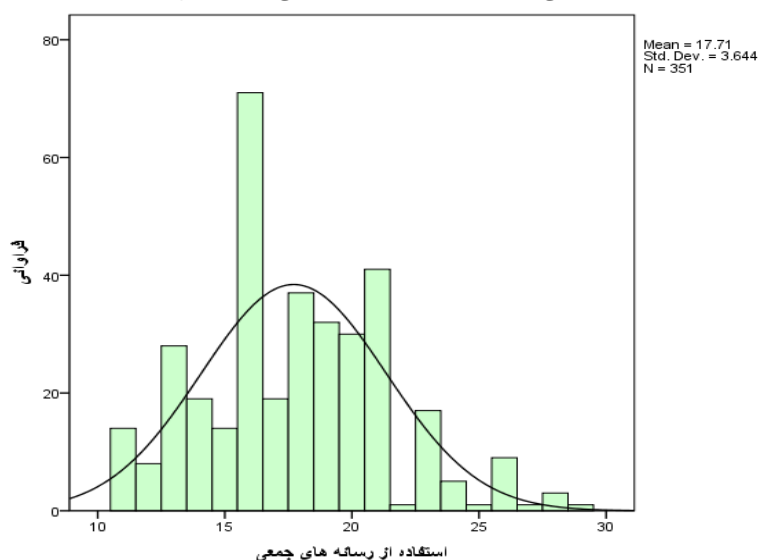
یافته‌های تحقیق

وضعیت متغیر استفاده از رسانه‌های گروهی و تلویزیون

نمره متغیر استفاده از رسانه‌های گروهی و تلویزیون از طریق محاسبه جمع نمره‌های همه سوال‌های پرسشنامه استفاده از رسانه‌های گروهی و تلویزیون حاصل شده است و برای توصیف این متغیر نمرات آن به پنج رده خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد تقسیم گردید.

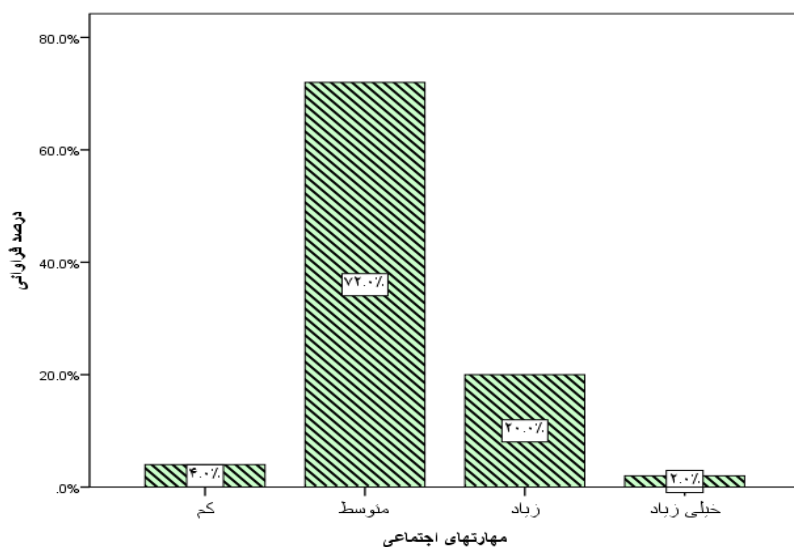
درصد فراوانی استفاده از رسانه‌های گروهی و تلویزیون

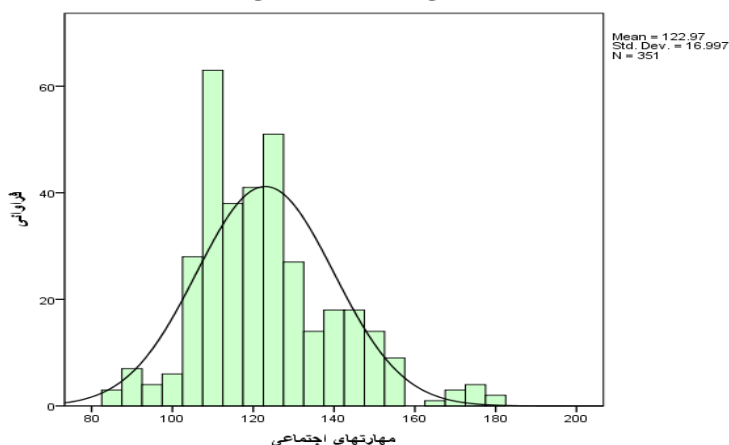
منحنی توزیع طبیعی استفاده از رسانه‌های گروهی و تلویزیون

وضعیت متغیر مهارت‌های اجتماعی

نمره متغیر مهارت‌های اجتماعی از طریق محاسبه جمع نمره های همه سوال های پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی حاصل شده است و برای توصیف این متغیر نمرات آن به پنج رده خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد تقسیم گردید

درصد فراوانی مهارت‌های اجتماعی

منحنی توزیع مهارت‌های اجتماعی

توصیف کیفی متغیر استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون

از بین ۳۵۱ نمونه مورد بررسی، ۶۹ نفر (۱۹/۷ درصد) استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون را خیلی کم، ۲۰۳ نفر (۵۷/۸ درصد) کم، ۷۵ نفر (۲۱/۴ درصد) متوسط و ۴ نفر (۱/۱ درصد) استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون را زیاد ذکر کرده اند.

توصیف کیفی متغیر مهارت های اجتماعی

از بین ۳۵۱ نمونه مورد بررسی، ۱۵ نفر (۴/۳ درصد) مهارت‌های اجتماعی کم، ۲۵۳ نفر (۷۲/۱ درصد) متوسط، ۷۳ نفر (۲۰/۸ درصد) زیاد و ۱۰ نفر (۲/۸ درصد) مهارت‌های اجتماعی خیلی زیاد داشته اند.

آماره آزمون همبستگی اسپیرمن مربوط به رابطه بین میزان استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان

متغیر					
مهارت های اجتماعی					
استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی	ضریب همبستگی اسپیرمن	معنی داری	تعداد	وجود رابطه	نوع رابطه
	۰/۱۰۶	۰/۰۴۷	۳۵۱	دارد	مستقیم

همان طور که مشاهده می شود با بالا رفتن نمرات میزان استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی، مهارت های اجتماعی دانش آموزان نیز افزایش پیدا می کند که نشان از وجود رابطه مستقیم بین این دو متغیر است

آماره آزمون همبستگی اسپیرمن مربوط به رابطه بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان

متغیر					
مهارت های اجتماعی					
استفاده از شبکه های اجتماعی	ضریب همبستگی اسپیرمن	معنی داری	تعداد	وجود رابطه	نوع رابطه
	-۰/۱۰۸	۰/۰۴۳	۳۵۱	دارد	معکوس

با پایین رفتن نمرات میزان استفاده از شبکه های اجتماعی، مهارت های اجتماعی دانش آموزان افزایش پیدا می کند که نشان از وجود رابطه معکوس بین این دو متغیر است. □

آماره آزمون همبستگی اسپیرمن مربوط به رابطه بین میزان صرف وقت برای دیدن ماهواره با مهارت های اجتماعی دانش آموزان

متغیر					
مهارت های اجتماعی					
صرف وقت برای دیدن ماهواره	ضریب همبستگی اسپیرمن	معنی داری	تعداد	وجود رابطه	نوع رابطه
	-۰/۰۷۵	۰/۱۶۱	۳۵۱	ندارد	-

بین میزان صرف وقت برای رفتن به سینما و تئاتر با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق شناخت و توصیف رابطه میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول آموزش و پرورش ناحیه ۲ شهر کرمان مورد بررسی قرار گرفت. در این قسمت ابتدا نتایج حاصل از تحقیق ارائه و در ادامه، این نتایج مورد بررسی و تفسیر قرار می گیرد.

۱. بین میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه وجود دارد.

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی اسپیرمن برابر $0/164$ است که نشان دهنده این است بین میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$). بنابراین فرضیه صفر رد می شود و رابطه بین این دو متغیر مستقیم است. لذا فرضیه اصلی تحقیق مورد تایید قرار می گیرد به این مفهوم که تغییرات در میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون در بین دانش آموزان موجب تغییرات در مهارت های اجتماعی آنها است و به طرف مثبت (افزایشی) سیر می کند، بدین معنی که افزایش میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون در بین دانش آموزان با افزایش مهارت های اجتماعی آنها همراه است و بالعکس، که مثبت بودن ضریب آزمون اسپیرمن دلیل افزایشی بودن این رابطه است.

۲. بین میزان میزان استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه وجود دارد.

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی اسپیرمن برابر $0/106$ است که نشان دهنده این است بین میزان استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$). بنابراین فرضیه صفر رد می شود و رابطه بین این دو متغیر مستقیم است. لذا فرضیه فرعی نخست تحقیق مورد تایید قرار می گیرد به این مفهوم که تغییرات در میزان میزان استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی در بین دانش آموزان موجب تغییرات در مهارت های اجتماعی آنها است و به طرف مثبت (افزایشی) سیر می کند، بدین معنی که افزایش میزان استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی در بین دانش آموزان با افزایش مهارت های اجتماعی آنها همراه است و بالعکس، که مثبت بودن ضریب آزمون اسپیرمن دلیل افزایشی بودن این رابطه است.

۳. بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه وجود دارد.

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی اسپیرمن برابر $0/108$ است که نشان دهنده این است بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$). بنابراین فرضیه صفر رد می شود و رابطه بین این دو متغیر معکوس است. لذا فرضیه فرعی دوم تحقیق مورد تایید قرار می گیرد به این مفهوم که تغییرات در میزان استفاده از شبکه های اجتماعی در بین دانش آموزان موجب تغییرات در مهارت های اجتماعی آنها است و به طرف منفی (کاهش) سیر می کند، بدین معنی که افزایش میزان استفاده از شبکه های اجتماعی در بین دانش آموزان با کاهش مهارت های اجتماعی آنها همراه است و بالعکس، که منفی بودن ضریب آزمون اسپیرمن دلیل کاهشی بودن این رابطه است.

۴. بین میزان صرف وقت برای کتاب خواندن با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه وجود دارد.

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی اسپیرمن برابر $0/221$ است که نشان دهنده این است بین میزان صرف وقت برای کتاب خواندن با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$). بنابراین فرضیه صفر رد می شود و رابطه بین این دو متغیر مستقیم است. لذا فرضیه فرعی سوم تحقیق مورد تایید قرار می گیرد به این مفهوم که تغییرات در میزان صرف وقت برای کتاب خواندن در بین دانش آموزان موجب تغییرات در میزان مهارت های اجتماعی آنها است و به طرف مثبت (افزایشی) سیر می کند، بدین معنی که افزایش میزان صرف وقت برای کتاب خواندن در بین دانش آموزان با افزایش مهارت های اجتماعی آنها همراه است و بالعکس، که مثبت بودن ضریب آزمون اسپیرمن دلیل افزایشی بودن این رابطه است.

۵. بین میزان صرف وقت برای مجله و روزنامه خواندن با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه وجود دارد.

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی اسپیرمن برابر $0/169$ است که نشان دهنده این است بین میزان صرف وقت برای مجله و روزنامه خواندن با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$). بنابراین فرضیه صفر رد می شود و رابطه بین این دو متغیر مستقیم است. لذا فرضیه فرعی چهارم تحقیق مورد تایید قرار می گیرد به این مفهوم که تغییرات در میزان صرف وقت برای مجله و روزنامه خواندن در بین دانش آموزان موجب تغییرات در مهارت های اجتماعی آنها است و به طرف مثبت (افزایشی) سیر می کند، بدین معنی که افزایش میزان صرف وقت برای مجله و روزنامه خواندن در بین دانش آموزان با افزایش مهارت های اجتماعی آنها همراه است و بالعکس، که مثبت بودن ضریب آزمون اسپیرمن دلیل افزایشی بودن این رابطه است.

۶. بین میزان صرف وقت برای دیدن تلویزیون ملی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه وجود دارد.

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی اسپیرمن برابر $0/171$ است که نشان دهنده این است بین میزان صرف وقت برای دیدن تلویزیون ملی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$). بنابراین فرضیه صفر رد می شود و رابطه بین این دو متغیر مستقیم است. لذا فرضیه فرعی پنجم تحقیق مورد تایید قرار می گیرد به این مفهوم که تغییرات در میزان صرف وقت برای دیدن تلویزیون ملی در بین دانش آموزان موجب تغییرات در میزان مهارت های اجتماعی آنها است و به طرف مثبت (افزایشی) سیر می کند، بدین معنی که افزایش میزان صرف وقت برای دیدن تلویزیون ملی در بین دانش آموزان با افزایش مهارت های اجتماعی آنها همراه است و بالعکس، که مثبت بودن ضریب آزمون اسپیرمن دلیل افزایشی بودن این رابطه است.

۷. بین میزان صرف وقت برای گوش دادن به رادیو با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه وجود دارد.

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی اسپیرمن برابر $0/151$ است که نشان دهنده این است بین میزان صرف وقت برای گوش دادن به رادیو با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$). بنابراین فرضیه صفر رد می شود و رابطه بین این دو متغیر مستقیم است. لذا فرضیه فرعی ششم تحقیق مورد تایید قرار می گیرد به این مفهوم که تغییرات در میزان صرف وقت برای گوش دادن به رادیو در بین دانش آموزان موجب تغییرات در مهارت های اجتماعی آنها است و به طرف مثبت (افزایشی) سیر می کند، بدین معنی که افزایش میزان صرف وقت برای گوش دادن به رادیو در بین دانش آموزان با افزایش مهارت های اجتماعی آنها همراه است و بالعکس، که مثبت بودن ضریب آزمون اسپیرمن دلیل افزایشی بودن این رابطه است.

۸. بین میزان صرف وقت برای دیدن ماهواره با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه وجود دارد.

تجزیه و تحلیل داده ها نشان می دهد که ضریب همبستگی آزمون اسپیرمن بین دو متغیر صرف وقت برای دیدن ماهواره و مهارت های اجتماعی برابر $-0/075$ و با مقدار p (معنی داری) $0/161$ و بزرگتر از سطح معنی داری $0/05$ هستند، لذا در این سطح فرض H_0 یعنی عدم وجود رابطه رد نمی شود و در نتیجه بین میزان صرف وقت برای دیدن ماهواره با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود ندارد. لذا فرضیه فرعی هفتم تحقیق تایید نشده است.

۹. بین میزان صرف وقت برای رفتن به سینما و تئاتر با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه وجود دارد.

بر اساس نتایج حاصل از آزمون همبستگی، ضریب همبستگی اسپیرمن برابر $0/157$ است که نشان دهنده این است بین میزان صرف وقت برای رفتن به سینما و تئاتر با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود دارد ($p < 0/05$). بنابراین فرضیه صفر رد می شود و رابطه بین این دو متغیر مستقیم است. لذا فرضیه فرعی هفتم تحقیق مورد تایید قرار می گیرد به این مفهوم که تغییرات در میزان صرف وقت برای رفتن به سینما و تئاتر در بین دانش آموزان موجب تغییرات در مهارت های اجتماعی آنها است و به

طرف مثبت (افزایشی) سیر می کند، بدین معنی که افزایش میزان صرف وقت برای رفتن به سینما و تئاتر در بین دانش آموزان با افزایش مهارت های اجتماعی آنها همراه است و بالعکس، که مثبت بودن ضریب آزمون اسپیرمن دلیل افزایشی بودن این رابطه است.

بحث و بررسی

امروزه، مهارت های اجتماعی به عنوان یکی از مهمترین دستاوردهای دوران کودکی شناخته شده اند (جمیانگ و شرینگ^۱، ۲۰۰۴). هم یاری، جرئت ورزی، خود مهارگری و مسئولیت پذیری، رفتارهای آموخته شده قابل مشاهده ای هستند که فرد را قادر می سازند به طور مؤثری با دیگران تعامل داشته باشد و از واکنش های نامعقول اجتماعی خودداری کند. بررسی مهارت های اجتماعی و عوامل مؤثر بر مهارت های اجتماعی، در دنیایی با تغییرات سریع اهمیت به سزایی دارد که عدم توجه به آن باعث عدم موفقیت و یادگیری دانش آموزان می شود. به طور کلی، محققان و پژوهشگران (آقایی و دیگران^۲، ۱۳۹۵)، استرنبرگ^۲ (۲۰۱۴)، ملک احمدی و بهراد^۳ (۱۳۹۱)، کریمی و قویمی (۱۳۹۶) و غیره) بر این امر اتفاق نظر دارند که برای افزایش مهارت های اجتماعی در بین افراد عامل یا علت ویژه ای را نمی توان ارایه کرد، بلکه توجه به مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان معلول ترکیبی از عوامل گوناگون است. از این رو در این تحقیق رسانه های گروهی و تلویزیون و زیر مجموعه های آن به عنوان یکی از عوامل تاثیر گذار بر افزایش مهارت های اجتماعی دانش آموزان مورد توجه قرار گرفته است.

نتایج حاصل از فرضیه اصلی نخست تحقیق نشان می دهد بین میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود دارد. و این نتایج با یافته های تحقیق آقایی و دیگران^۳ (۱۳۹۵) نشان داد که رسانه های گروهی و تلویزیون برالگو پذیری رفتارها و مهارت های اجتماعی و اخلاقی دانش آموزان پسر تاثیر دارد، همخوانی دارد. همچنین نتایج این تحقیق با یافته های خارج از کشور؛ استرنبرگ^۲ (۲۰۱۴)، نشان داد که عوامل تاثیر گذار بر مهارت های اجتماعی دانش آموزان عبارتند از: دانش معلمان، نمایش فیلم و رسانه های گروهی و تلویزیون، همخوانی دارد. همچنین نتایج این تحقیق در راستای نتایج ملک احمدی و بهراد^۳ (۱۳۹۱) بود که نشان داد، رسانه های جمعی بر مهارت های ارتباطی دانشجویان تاثیر گذار است. در تبیین این فرضیه تحقیق می توان چنین استدلال کرد که مهارت های اجتماعی جزء مؤلفه های بسیار مهم در سرمایه گذاری های فرهنگی و آموزشی کشورها محسوب می شوند و باید به عواملی که باعث این مهارت ها در بین دانش آموزان می شود توجه خاصی داشت که یکی از این عوامل بحث استفاده درست دانش آموزان از رسانه های گروهی و تلویزیون است.

نتایج حاصل از فرضیه فرعی ۱ تحقیق نشان می دهد بین میزان استفاده از مکالمه های صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. و این نتایج با یافته های تحقیق استرنبرگ^۲ (۲۰۱۴)، نشان داد که بین دیدن فیلم و مکالمه های تصویری با مهارت های اجتماعی دانش آموزان رابطه مثبتی وجود دارد، همخوانی دارد. به نظر می رسد استفاده از مکالمه های صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی به سبب تاکیدی که بر ارتقا یادگیری از طریق مشاهده و گوش دادن در بین دانش آموزان دارد، موجبات افزایش مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان پسر شده است.

نتایج حاصل از فرضیه فرعی ۲ تحقیق نشان می دهد بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معکوس و معنی داری وجود دارد. و این نتایج با یافته های تحقیق آقایی و دیگران^۳ (۱۳۹۵) نشان داد که رسانه های گروهی و تلویزیون از جمله (استفاده از شبکه های اجتماعی) برالگو پذیری رفتارها و مهارت های اجتماعی و اخلاقی دانش آموزان پسر تاثیر دارد، همخوانی دارد. به نظر می رسد استفاده از شبکه های اجتماعی به سبب تاکیدی که بر استفاده بیش از حد و اعتیاد به مصرف بیش از اندازه در بین دانش آموزان دارد، موجبات کاهش مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان پسر شده است.

نتایج حاصل از فرضیه فرعی ۳ تحقیق نشان می دهد بین میزان صرف وقت برای کتاب خواندن با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. و این نتایج با یافته های تحقیق آقایی و دیگران^۳ (۱۳۹۵) نشان داد که رسانه های گروهی و تلویزیون از جمله (کتاب خواندن) برالگو پذیری رفتارها و مهارت های اجتماعی و اخلاقی دانش آموزان پسر تاثیر دارد، همخوانی دارد. به نظر می رسد صرف وقت برای کتاب خواندن به سبب تاکیدی که بر افزایش آگاهی در بین دانش آموزان دارد، موجبات افزایش مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان پسر شده است.

نتایج حاصل از فرضیه فرعی ۴ تحقیق نشان می دهد بین میزان صرف وقت برای مجله و روزنامه خواندن با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. و این نتایج با یافته های تحقیق آقایی و دیگران^۳ (۱۳۹۵) نشان داد که رسانه های گروهی و تلویزیون از جمله (مجله و روزنامه خواندن) برالگو پذیری رفتارها و مهارت های اجتماعی و اخلاقی دانش آموزان پسر

^۱ - Jamyang& shering

^۲ - Sternberg

تاثیر دارد، همخوانی دارد. به نظر می رسد استفاده از مکالمه های صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی به سبب تأکیدی که بر ارتقا یادگیری از طریق مشاهده و گوش دادن در بین دانش آموزان دارد، موجبات افزایش مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان پسر شده است.

نتایج حاصل از فرضیه فرعی ۵ تحقیق نشان می دهد بین میزان صرف وقت برای دیدن تلویزیون ملی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. و این نتایج با یافته های تحقیق کریمی و قویمی (۱۳۹۶) نشان داد آموزش مستقیم از تلویزیون در امر یادگیری موثر است، آموزش و پرورش با رسانه تلویزیون در ارتباط است و تلویزیون به عنوان یک وسیله آموزش غیررسمی جایگاه ویژه ای دارد، همخوانی دارد. به نظر می رسد صرف وقت برای دیدن تلویزیون ملی به سبب تأکیدی که بر شناسایی ظرفیت های استعدادی و اجتماعی در بین دانش آموزان دارد، موجبات افزایش مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان پسر شده است. نتایج حاصل از فرضیه فرعی ۶ تحقیق نشان می دهد بین میزان صرف وقت برای گوش دادن به رادیو با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. و این نتایج با یافته های تحقیق آقایی و دیگران (۱۳۹۵) نشان داد که رسانه های گروهی و تلویزیون از جمله (گوش دادن به رادیو) برالگو پذیری رفتارها و مهارت های اجتماعی و اخلاقی دانش آموزان پسر تاثیر دارد، همخوانی دارد. به نظر می رسد صرف وقت برای گوش دادن به رادیو به سبب تأکیدی که بر افزایش آگاهی در بین دانش آموزان دارد، موجبات افزایش مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان پسر شده است.

نتایج حاصل از فرضیه فرعی ۷ تحقیق نشان دهنده عدم رابطه بین میزان صرف وقت برای دیدن ماهواره با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول است. در تبیین این فرضیه تحقیق می توان چنین استدلال کرد که برای تبیین چگونگی مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان باید دنبال عواملی غیر از دیدن ماهواره توسط دانش آموز بود.

نتایج حاصل از فرضیه فرعی ۸ تحقیق نشان می دهد بین میزان صرف وقت برای رفتن به سینما و تئاتر با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. و این نتایج با یافته های تحقیق استرنبرگ (۲۰۱۴)، نشان داد که بین دیدن فیلم با مهارت های اجتماعی دانش آموزان رابطه مثبتی وجود دارد، همخوانی دارد. به نظر می رسد صرف وقت برای رفتن به سینما و تئاتر به سبب تأکیدی که بر آشنایی و لمس مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان دارد، موجبات افزایش مهارت های اجتماعی در بین دانش آموزان پسر شده است.

به طور کلی براساس نتایج بدست آمده از فرضیات تحقیق می توان چنین نتیجه گرفت که بین میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد، همچنین بین میزان استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی، برای کتاب خواندن، برای مجله و روزنامه خواندن، برای دیدن تلویزیون ملی، برای گوش دادن به رادیو و رفتن به سینما و تئاتر با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد، اما میزان استفاده از شبکه های اجتماعی (تلگرام، اینستاگرام، واتس آپ و ...) با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معکوس و معنی داری وجود دارد و میزان صرف وقت برای دیدن ماهواره با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معنی داری وجود ندارد.

پیشنهادهات

۱. با توجه به اینکه نتایج تحقیق نشان می دهد بین میزان استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می شود مدیران مدارس زمینه استفاده درست و به اندازه رسانه های گروهی و تلویزیون، برای دانش آموزان فراهم سازند.
۲. با توجه به اینکه نتایج تحقیق نشان می دهد بین میزان استفاده از مکالمه صوتی و تصویری از طریق شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می شود دبیران فناوری زمینه و آموزش مکالمه صوتی و تصویری را برای دانش آموزان فراهم سازند.
۳. با توجه به اینکه نتایج تحقیق نشان می دهد بین میزان استفاده از شبکه های اجتماعی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه معکوس و معنی داری وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می شود خانواده ها در استفاده دانش آموزان از شبکه های اجتماعی کنترل و نظارت داشته باشند.
۴. با توجه به اینکه نتایج تحقیق نشان می دهد بین میزان صرف وقت برای کتاب خواندن با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسرمتوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می شود مدیران مدارس کتابخانه ای با محوریت موضوعات مختلف پرورشی اجتماعی در مدرسه دایر کنند و همچنین زمانی در هفته برای مطالعه دانش آموزان در نظر گرفته شود.

۵. با توجه به اینکه نتایج تحقیق نشان می دهد بین میزان صرف وقت برای مجله و روزنامه خواندن با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می شود معاونان مدارس علی خصوص معاون پرورشی در مدرسه روزانه مجله های تازه منشر شده را در اختیار دانش آموزان قرار دهند.
۶. با توجه به اینکه نتایج تحقیق نشان می دهد بین میزان صرف وقت برای دیدن تلویزیون ملی با مهارت های اجتماعی دانش آموزان پسر متوسطه دوره اول رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. بنابراین پیشنهاد می شود والدین دانش آموزان برنامه های پرورشی و آموزشی تلویزیون را شناسایی کنند و دانش آموزان را به دیدن آنها ترغیب کنند.

منابع

۱. ابراهیم پور د. توسلی غ. ۱۳۹۱. رسانه های گروهی و تلویزیون، هویت یابی اجتماعی و سرمایه اجتماعی دانشجویان. نشریه مطالعات جامعه شناسی، شماره ۱۵: ۴۴-۲۱.
۲. ابراهیم پور، حبیب و روشندل اربطانی، طاهر ۱۳۸۷ بررسی جایگاه رسانه ملی در الگوی حکمرانی پایداری در ایران، نشریه مدیریت دولتی، دوره ۱. شماره ۱.
۳. احدی ح. محسنی ن. ۱۳۸۸. روانشناس، مفاهیم و بنیادی در روانشناسی و جوانی. تهران: بنیاد.
۴. امیری ش. ۱۳۸۶. بررسی مهارت های اجتماعی در چهار گروه منزلت اجتماعی، مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان (علوم انسانی)، شماره ۴: ۱۲۰-۱۰۴.
۵. آقاجانی ط. جبارف ر. یوف مشفق م. ۱۳۹۳. تاثیر بازی بر مهارت های اجتماعی (مورد مطالعه: کودکان مقطع مهد کودک استان تهران). مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، دوره ۶، شماره ۲۰: ۳-۱.
۶. آقایی ر. پاشا ر. کیاقدادی م. علاء ز. ۱۳۹۵. تاثیر رسانه های گروهی و تلویزیون (رادیو، تلویزیون و ماهواره) بر الگو پذیری رفتارهای اخلاقی و اجتماعی دانش آموزان پسر دبیرستان های بهشهر، سومین کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی، تربت حیدریه، دانشگاه تربت حیدریه.
۷. بست ج. ۱۳۹۱. روش های تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری. ترجمه حسن پاشا شریفی و نرگس طالقانی. تهران: .
۸. بیدی ف. نامداری پ. امانی م. قنبری ا. کارشکی س. ۱۳۹۵. تحلیل ساختاری ارتباط بین اعتیاد به اینترنت با افسردگی، سازگاری اجتماعی و عزت نفس. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی همدان، دوره ۱۹، شماره ۳.
۹. تابش ف. ۱۳۸۶. بررسی تأثیر آموزش مهارت های اجتماعی بر سازگاری عاطفی، اجتماعی، آموزشی دانش آموزان دختر دبیرستانی منطقه ۱۵ تهران، پایان نامه کارشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
۱۰. تامپسون ج. م. ۱۳۹۰. رسانه ها و مدرنیته؛ مترجم: مسعود اوحدی؛ تهران: سروش
۱۱. ترابی ش. ۱۳۸۵. تأثیر آموزش مهارت های اجتماعی بر سازگاری کودکان ۴ تا ۶ ساله. پایان نامه کارشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
۱۲. تمنایی فر م. ر. صدیقی ارفع ف. گندمی ز. ۱۳۹۳. رابطه بین اعتیاد به اینترنت با ویژگی های شخصیتی دانش آموزان مقطع متوسطه. طبیب شرق، دوره ۱۴، شماره ۱: ۶۷-۷۱.
۱۳. جعفری نیا غ. ر. ۱۳۸۹. رابطه استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون با سرمایه اجتماعی سرپرستان خانوار در شهر خورموج. نشریه رفاه اجتماعی، شماره ۳۸: ۱۶۹-۱۴۱.
۱۴. حسن زاده ر. محمودی ق. باقری نسامی م. ۱۳۹۳. اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، پایان نامه کارشناسی.
۱۵. خانزاده ع. ۱۳۹۲. آموزش مهارت های اجتماعی به کودکان مبتلا به اختلال نارسیایی توجه/بیش فعالی. نشریه تعلیم و تربیت استثنایی، شماره ۸: ۲۰-۱.
۱۶. دوران ب. محسنی م. سهرابی م. ه. ۱۳۸۵. بررسی اثرات استفاده از اینترنت بر انزوای اجتماعی کاربران اینترنت (در میان کاربران کافی نت های تهران). مجله جامعه شناسی ایران، دوره ۷، شماره ۴: ۷۲-۹۵.
۱۷. رجب زاده آ. ۱۳۸۴. انسان، جامعه، فرهنگ (سلسله گفتارهای فرهنگی)؛ تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۱۸. روغنی ها م. ت. ۱۳۸۶. رسانه های برتر، تهران: انتشارات دانشکده خبر.
۱۹. ریچ د. ۱۳۸۶. کلیدهای پرورش مهارت های اساسی زندگی کودکان ونوجوانان. ترجمه اکرم قیطاسی. تهران: صابرین.
۲۰. ساروخانی ب. جامعه شناسی ارتباطات. ۱۳۸۶. انتشارات اطلاعات تهران.
۲۱. ساروخانی ب. ۱۳۹۲. جامعه شناسی ارتباطات، تهران: خجسته.
۲۲. سعیدیان ا. مینو ن. ۱۳۸۶. رویکرد استفاده و رضامندی از رسانه ها. پژوهش و سنجش. ۱۱ (۱۴).
۲۳. سلیمان زاده ع. ۱۳۸۸. بررسی رابطه بین مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه شهرستان ملکان. پایان نامه کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز.
۲۴. شعاری نژاد ع. ا. ۱۳۸۷. روانشناسی. تهران: اطلاعات
۲۵. شفیع آبادی ع. ناصری غ. ر. ۱۳۸۶. نظریه های مشاوره و روان درمانی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

۲۶. شلانی ب. ۱۳۹۴. اثربخشی هنردرمانی با رویکرد نقاشی بر مهارت‌های اجتماعی و تکانشگری کودکان مبتلا به اختلال نارسایی توجه/ بیش فعالی. دانشگاه رازی، پایان نامه کارشناسی.
۲۷. شهیم س. ۱۳۹۰. هنجاریابی مقیاس روش درجه بندی مهارت‌های اجتماعی برای کودکان پیش دبستانی. روانسنجی آموزش. شماره ۴: ۱-۱۵.
۲۸. شهیم س. ۱۳۸۱. مقایسه مهارت‌های اجتماعی ومشکلات رفتاری در دو گروه از کودکان عادی ومبتلا به اختلالات یادگیری در خانه ومدرسه، مجله روانشی وعلوم تربیتی دانشگاه شیراز، ۳۳ (۱): ۱۳۸-۱۲۱
۲۹. عزتی س. ۱۳۸۷. بررسی سیاسی و اجتماعی وسایل ارتباط جمعی پایان نامه کارشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
۳۰. عظیمی ع. صالحی م. صالحی ف. مسعودی ح. ۱۳۸۳. اثرات کار با کامپیوتر بر عملکرد بینایی. راز بهزیستن. شماره ۳۰: ۳۳-۴۱.
۳۱. غضنفری م. همایی ر. ۱۳۹۴. بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی بر تکانشگری دانش آموزان دختر متوسطه شهر آبادان. دومین کنفرانس روان شناسی و علوم تربیتی: ۲۰-۱.
۳۲. فاتحی زاده م. نصرافهانی ا. فتحی ف. ۱۳۹۴. بررسی کیفی عملکرد دبیرستان در ایجاد و پرورش مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان. مجله روانشناسی. شماره ۸: ۸۷-۹۷.
۳۳. قاسمی ا. ۱۳۸۹. اجتماعی برای جوانان و خانواده ها، تهران انتشارات اولیا و مربیان.
۳۴. قدبیگی ا. ۱۳۸۹. تأثیر قصه درمانی بر افزایش مهارت‌های اجتماعی، پایان نامه کارشناسی ا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
۳۵. قنبری گله س. ۱۳۹۵. بررسی نقش رسانه های گروهی و تلویزیون در الگوپذیری و رفتار دانش آموزان، هفتمین کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت و چهارمین کنفرانس کارآفرینی و نوآوری های باز، تهران، شرکت همایشگران مهر اشراق.
۳۶. کارتلج ج. میلبرن جی ا. ۱۳۸۵. آموزش مهارت های اجتماعی به کودکان. ترجمه محمد حسین نظری نژاد. مشهد: آستان قدس.
۳۷. کریمی ح. قویمی ف. ۱۳۹۶. نقش رسانه جمعی (تلویزیون) در آموزش مذهبی کودکان (مطالعه موردی: دانش آموزان ۸-۱۲ سال منطقه ۷ آموزش و پرورش استان تهران)، ماهنامه پژوهش ملل ۱۹۲.
۳۸. کورکی م. یزدخواستی ف. ابراهیمی ا. عریضی ح ر. ۱۳۹۰. اثربخشی روان نمایشگری در بهبود مهارت‌های اجتماعی و کاهش اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، دوره ۱۷، شماره ۳.
۳۹. گرانمایه پور ع. قادری ب. ۱۳۹۵. نقش شبکه های اجتماعی مجازی بر افزایش اطلاعات علمی- آموزشی دانش آموزان دبیرستانی منطقه ۴ شهر تهران، دومین همایش ملی رسانه، ارتباطات و آموزش های شهروندی، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق.
۴۰. مرادی گ م. محمدی ف. محلوجی ج. ۱۳۹۳. بررسی رابطه بین استفاده از رسانه های گروهی و تلویزیون و مسوولیت پذیری جوانان (مطالعه موردی: شهر کرمانشاه). نشریه توسعه اجتماعی، شماره ۳: ۱۱۸-۹۷.
۴۱. احمدی م. شاداب ب. ۱۳۹۱. تحلیل نقش رسانه های جمعی بر مهارت‌های ارتباطی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. نشریه کتابداری و اطلاع رسانی، شماره ۵۹: ۱۴۳-۱۲۹.
۴۲. منظوری آ. شکری ح. منصوبی ح ر. ۱۳۹۵. بررسی تاثیر تماشای تلویزیون بر وضعیت تحصیلی دانش آموزان (مطالعه موردی دانش آموزان شهر تهران)، همایش بین المللی مدیریت نوین در افق ۱۴۰۴، تهران، پژوهشکده دولت اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق.
۴۳. نادمی ف. سعیدی رضوانی ک. ۱۳۸۵. استفاده از اینترنت و پیامدهای روانی واجتماعی آن، پایان نامه کارشناسی، روانشناسی دانشکده روانشناسی مشهد.
۴۴. هارجی ا. ساندروز ک. دیکسون د. ۱۳۸۴. مهارت‌های اجتماعی در ارتباطات میان فردی. ترجمه خشایاربیگی و مهرداد فیروزبخت. تهران.
۴۵. هاشمیان فر سید ع. دهقانی ح. اکبرزاده ف. ۱۳۹۲. تاثیر دینداری و رسانه های گروهی و تلویزیون بر احساس امنیت اجتماعی دانشجویان. نشریه پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، شماره ۱: ۷۲-۵۳.
۴۶. یاسایی م. ۱۳۸۷. و شخصیت کودک. تهران: مرکز.
۴۷. haghghi M. 2017. [The study of psychiatric symptoms . Eslami M. Jannatifard F. Maracy MR. Alavi S associated with internet addiction in students Isfahan universities]. Scientific Journal of Hamadan University of Medical Sciences & Health Services , 17(2): 57-65.
۴۸. Ateiner P. 2013. "On the Internet, nobody Knows you're a dog." The New Yorker. <http://www.unc.edu/depts./jomc/academics/dri/idog.Html>.
۴۹. Studying the pattern of media consumption Bing M. N. Davison H. Minor I. Novicevic M. Frink D. 2014. of students and their impact on the media with the aim of police educational planning.

۵۰. Dell P. Identity 2012. The Effect of the Internet. In Proceedings of the Second Global Congress of Citizens Networks.
۵۱. Gresham FM . Elliot SN.2006. Social skills rating system manual. Cricle pines M.N: American Guidance Service,
۵۲. Hamel G. Prahaland C.K. 2013. Study of the relationship between mass media and academic achievement among students:258-269.
۵۳. microcounselling in the training Hargie N. 1988. From teaching to counseling: an evaluation of the role of Quarterly, 1: 75-83. of school counsellors, Counselling Psychology
۵۴. Hargie B . McCartan P. 2002. Social skills training and psychiatric nursing, London: Croom Helm.
۵۵. Kratzer S. Hegerl U. 2016. Is internet addiction s=a disorder of its Own? Lehrestuhl psychologies, Universidad Augsburg.
۵۶. Leyden J. 2004. "CAN- SPAM means we can spam, The Register. [http. // www.theregister. Co. uk/ 2004 / 01/09 canspam – means- we-can spam/](http://www.theregister.co.uk/2004/01/09/canspam) January 9:
۵۷. Mager R. Pipe P. 1999. Analyzing performance problems. Belmont, CA: Fearon.
۵۸. Meerkerek M. A. Gery- J. Regina J. J. M. Van Den E. Henk F. L. Garresten Hank F. L. 2016. Garretson. Prof. Dr. Vivo, addiction Research Institute, Rotterdam, the Netherlands. Predicting Compulsive internet use: It's all about Sex!, Vol 9, No. 1:95-103
۵۹. Shannon C. Weaver W. 1994. The mathematical theory of communication,University of Illinois Press, Illinois.